

## นิพนธ์ต้นฉบับ

## ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็ก กับปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในวัยผู้ใหญ่ อายุ 18 - 60 ปี

วันรับ : 5 มีนาคม 2569  
วันแก้ไข : 11 พฤษภาคม 2569  
วันตอบรับ : 15 พฤษภาคม 2569

โรส สิริพิพัฒน์ขจร, วท.ม.<sup>1</sup>, บุรณี กาญจนถวัลย์, พ.บ.<sup>2</sup>

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิต  
ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ<sup>1</sup>,  
ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ<sup>2</sup>

## บทคัดย่อ

**วัตถุประสงค์ :** เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็ก (adverse childhood experiences: ACEs) กับปัญหาสัมพันธภาพในวัยผู้ใหญ่

**วิธีการ :** การศึกษาแบบตัดขวางในผู้ใหญ่ อายุ 18 - 60 ปี เก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ ประกอบด้วยแบบประเมินประสบการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็ก ฉบับภาษาไทย และแบบประเมินปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ในภาพรวมและจำแนกตามกลุ่มรุ่นอายุ (Generation X, Y และ Z)

**ผล :** กลุ่มตัวอย่างจำนวน 106 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 76.4 เป็นกลุ่ม Generation X ร้อยละ 40.6 Generation Y ร้อยละ 38.7 และ Generation Z ร้อยละ 20.8 กลุ่มตัวอย่างมีคะแนน ACEs เฉลี่ย 4.11 ประสบการณ์ที่พบมากที่สุด ได้แก่ การทะเลาะ/ทอดทิ้งทางจิตใจ (ร้อยละ 70.7) การทะเลาะ/ทอดทิ้งทางกาย (ร้อยละ 62.3) และการทารุณกรรมทางจิตใจ (ร้อยละ 61.3) การวิเคราะห์ภาพรวมพบว่า การทะเลาะ/ทอดทิ้งทางจิตใจมีความสัมพันธ์กับความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญในชีวิต ( $\beta = 0.31$ ,  $p = .004$ ) ส่วนการทารุณกรรมทางจิตใจมีความสัมพันธ์กับความบกพร่องทางสัมพันธภาพ ( $\beta = 0.26$ ,  $p = .018$ ) เมื่อวิเคราะห์แยกตามกลุ่มรุ่นอายุ พบว่าใน Generation X ACEs มีความสัมพันธ์กับปัญหาสัมพันธภาพหลายมิติ ได้แก่ ความเศร้าโศกจากการสูญเสีย ความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญในชีวิต และความบกพร่องทางสัมพันธภาพ ส่วนใน Generation Y และ Z พบเพียงบางมิติ ได้แก่ ความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญในชีวิต และความบกพร่องทางสัมพันธภาพ ตามลำดับ

**สรุป :** ประสบการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็ก (ACEs) โดยเฉพาะการทะเลาะ/ทอดทิ้งและการทารุณกรรมทางจิตใจ มีความสัมพันธ์กับปัญหาสัมพันธภาพในวัยผู้ใหญ่ โดยลักษณะและขอบเขตของความสัมพันธ์แตกต่างกันตามกลุ่มรุ่นอายุ (Generation) ซึ่งสะท้อนถึงผลกระทบระยะยาวของ ACEs ต่อการสร้างและดำรงสัมพันธภาพในวัยผู้ใหญ่

**คำสำคัญ :** ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล, ประสบการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็ก, ปัญหาสัมพันธภาพ, รุ่นอายุ

**ติดต่อผู้นิพนธ์ :** โรส สิริพิพัฒน์ขจร ; e-mail: rsiripipat@gmail.com

## Original article

# The relationship between adverse childhood experiences and interpersonal problems in adulthood among individuals aged 18 - 60 years

Received : 5 March 2026

Revised : 11 May 2026

Accepted : 15 May 2026

Rose Siripipatkajorn, M.Sc.<sup>1</sup>, Buranee Kanchanatawan, M.D.<sup>2</sup>

Master of Science, Program in Mental Health, Department of Psychiatry,

Faculty of Medicine, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand<sup>1</sup>,

Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand<sup>2</sup>

## Abstract

**Objective:** To examine the association between adverse childhood experiences (ACEs) and interpersonal problems in adulthood.

**Methods:** A cross-sectional study was conducted among Thai adults aged 18 - 60 years. Data were collected through online questionnaires consisting of the Thai version of the Adverse Childhood Experiences Questionnaire and the Thai Interpersonal Questionnaire. Associations were examined using multiple linear regression analyses, both overall and stratified by generation (Generation X, Y, and Z).

**Results:** A total of 106 participants were included, of whom 76.4% were female, 40.6% were in Generation X, 38.7% were in Generation Y, and 20.8% were in Generation Z. The mean ACEs score was 4.11. The most frequently reported ACEs were emotional neglect (70.7%), physical neglect (62.3%) and emotional abuse (61.3%). In the overall analysis, emotional neglect was significantly associated with interpersonal disputes ( $\beta = 0.31$ ,  $p = .004$ ), whereas emotional abuse was significantly associated with interpersonal deficits ( $\beta = 0.26$ ,  $p = .018$ ). Stratified analyses showed that among Generation X participants, ACEs were associated with multiple dimensions of interpersonal problems, including grief, interpersonal disputes, and interpersonal deficits. In contrast, among Generation Y and Generation Z participants, significant associations were observed only with interpersonal disputes and interpersonal deficits, respectively.

**Conclusion:** ACEs, particularly emotional neglect and emotional abuse, were associated with interpersonal problems in adults. The patterns of these associations varied across generations, reflecting the long-term impact of ACEs on the development and maintenance of interpersonal relationships in adulthood.

**Keywords:** adverse childhood experiences, generation, interpersonal problems, interpersonal relationships

**Corresponding author:** Rose Siripipatkajorn; e-mail: rsiripipat@gmail.com

**ความรู้เดิม :** ประสบการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็ก (ACEs) มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านอารมณ์และรูปแบบสัมพันธ์ภายในวัยผู้ใหญ่ โดยเฉพาะความสัมพันธ์กับผู้เลี้ยงดูซึ่งเป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ในระยะยาว อย่างไรก็ตาม การศึกษาในบริบทของประชากรไทย รวมถึงความแตกต่างระหว่างรุ่นอายุ (Generation) ยังมีจำกัด

**ความรู้ใหม่ :** ในกลุ่มตัวอย่างคนไทยวัยผู้ใหญ่ การละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจมีความสัมพันธ์กับความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญในชีวิต ขณะที่การทารุณกรรมทางจิตใจมีความสัมพันธ์กับความบกพร่องทางสัมพันธ์ภาพ รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่าง ACEs กับปัญหาสัมพันธ์ภาพแตกต่างกันตามรุ่นอายุ โดย Generation X พบความสัมพันธ์กับปัญหาสัมพันธ์ภาพหลายมิติ ขณะที่ Generation Y และ Generation Z พบความสัมพันธ์เฉพาะบางมิติ

**ประโยชน์ที่จะนำไปใช้ :** เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการทำความเข้าใจผลกระทบของ ACEs ต่อปัญหาสัมพันธ์ภายในวัยผู้ใหญ่ การพัฒนาแนวทางการเลี้ยงดูเพื่อสนับสนุนการสร้างและรักษาสัมพันธ์ในระยะยาว และการออกแบบบริการด้านสุขภาพจิตและการบำบัดด้านสัมพันธ์ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างรุ่นอายุ

## บทนำ

ประสบการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็ก (adverse childhood experiences: ACEs) มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ด้านสุขภาพทางกายและจิตใจในระยะยาว<sup>1</sup> การศึกษาเชิงระบาดวิทยาของ Anda และคณะ<sup>2</sup> ที่วิเคราะห์ข้อมูลจาก ACE Study พบว่า ACEs มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้า ความวิตกกังวล ปัญหาการควบคุมอารมณ์ พฤติกรรมเสี่ยง และความยากลำบากด้านสัมพันธ์ภายในวัยผู้ใหญ่ นอกจากนี้ หลักฐานทางชีววิทยาได้สนับสนุนว่า ACEs อาจส่งผลต่อพัฒนาการของระบบประสาทและจิตใจ โดยเฉพาะบริเวณ amygdala และ prefrontal cortex ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินความปลอดภัย การควบคุมอารมณ์ และการตอบสนองต่อความเครียด<sup>2</sup> ส่งผลให้บุคคลมีความยากลำบากในการควบคุมอารมณ์ (emotional

dysregulation) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างสัมพันธ์ภายในระยะยาว

ตามทฤษฎีความผูกพัน (attachment theory) ของ Bowlby<sup>3</sup> ประสบการณ์ความสัมพันธ์กับผู้เลี้ยงดูในวัยเด็กมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างแบบจำลองความสัมพันธ์ภายใน (internal working model) ซึ่งกำหนดรูปแบบการรับรู้ตนเองและผู้อื่นในความสัมพันธ์ หากเด็กเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ถูกละเลย หรือเผชิญความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง อาจนำไปสู่รูปแบบความผูกพันที่ไม่มั่นคง (insecure attachment) ทั้งแบบ anxious attachment และ avoidant attachment ซึ่งสัมพันธ์กับความไม่ไว้วางใจผู้อื่น ความกลัวการถูกทอดทิ้ง ความยากลำบากในการสร้างความใกล้ชิดทางอารมณ์ และปัญหาการจัดการความขัดแย้งในสัมพันธ์ภาพเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่<sup>4,5</sup> การศึกษาของ Colman และ Widom<sup>6</sup> พบว่า ผู้ที่มีประวัติถูกทารุณกรรมหรือถูกละเลยในวัยเด็กมีความเสี่ยงสูงต่อปัญหาสัมพันธ์ภาพใกล้ชิดและความขัดแย้งระหว่างบุคคลในวัยผู้ใหญ่ ขณะที่ Paradis และ Boucher<sup>7</sup> รายงานว่า ACEs มีความสัมพันธ์กับรูปแบบความผูกพันที่ไม่มั่นคง ความกลัวการถูกปฏิเสธ และความยากลำบากในการสร้างสัมพันธ์ภาพเชิงโรแมนติกที่มั่นคง

ทั้งนี้ สัมพันธ์ภายในวัยผู้ใหญ่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบททางสังคมในแต่ละช่วงเวลา โดยเฉพาะแนวคิดเรื่อง “รุ่นอายุ” (Generation) ซึ่งไม่ได้สะท้อนเพียง “อายุ” แต่ยังสะท้อนประสบการณ์ร่วมของคนที่เกิดในบริบทสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เทคโนโลยี และครอบครัวในแต่ละช่วงสมัย ในบริบทของประเทศไทย Generation X เป็นกลุ่มที่เติบโตในบริบทครอบครัวและสังคมที่ยังให้ความสำคัญกับลำดับชั้น การเชื่อฟังผู้ใหญ่ และการอดทนต่อปัญหาภายในครอบครัว ขณะที่ Generation Y หรือ Millennials เติบโตในช่วงเปลี่ยนผ่านจากสังคมดั้งเดิมสู่สังคมดิจิทัล มีประสบการณ์ทั้งค่านิยมครอบครัวแบบเดิมและแรงกดดันจากการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การทำงาน และสัมพันธ์ภาพในสังคมสมัยใหม่ ส่วน Generation Z เติบโตในยุคดิจิทัลอย่างเข้มข้น จึงมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพจิตมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็เผชิญความเสี่ยงจากการเปรียบเทียบตนเอง และสัมพันธ์ภาพผ่านสื่อออนไลน์<sup>8</sup> ความแตกต่างดังกล่าวอาจส่งผลต่อทั้งโอกาสและลักษณะของ ACEs ที่อาจ

เปลี่ยนแปลงไปตามค่านิยมของการเลี้ยงดู และอาจส่งผลต่อประสบการณ์และการจัดการความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม การศึกษาความสัมพันธ์ของ ACEs และสัมพันธภาพในวัยผู้ใหญ่ รวมถึงความแตกต่างระหว่างรุ่นอายุในบริบทไทยยังมีจำกัด

ดังนั้น การศึกษานี้จึงทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ACEs กับปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในวัยผู้ใหญ่ทั้งในผู้ใหญ่ทุกวัยและจำแนกตามรุ่นอายุ (Generation X, Y และ Z) เพื่อทำความเข้าใจอิทธิพลของประสบการณ์ทางอารมณ์ในวัยเด็กที่มีต่อปัญหาสัมพันธภาพในวัยผู้ใหญ่ รวมถึงความแตกต่างตามบริบทรุ่นอายุ

## วิธีการ

การศึกษาแบบตัดขวาง ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลขที่ COA No. 0848/2025 เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2568

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายคือคนไทยอายุ 18 - 60 ปี เนื่องจากไม่ทราบสัดส่วนประชากรที่มี ACEs อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Cochran<sup>9</sup> ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 10 โดยกำหนดค่า  $p = .05$  ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 96 คน และเพิ่มอีกร้อยละ 10 เพื่อป้องกันการสูญหายหรือความไม่สมบูรณ์ของข้อมูล รวมเป็นจำนวน 106 คน

เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยรับสมัครอาสาสมัครผ่านช่องทางออนไลน์ และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Forms ผู้เข้าร่วมทุกคนให้ความยินยอมโดยสมัครใจก่อนตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยกำหนดเงื่อนไขการตั้งค่าแบบสอบถามเพื่อใช้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมเบื้องต้น หากผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด จะไม่สามารถดำเนินการตอบแบบสอบถามในขั้นตอนถัดไปได้ นอกจากนี้แบบสอบถามออนไลน์ถูกตั้งค่าให้สามารถส่งคำตอบได้เพียง 1 ครั้งต่อบัญชีผู้ใช้งาน เพื่อลดโอกาสการตอบซ้ำ

เกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ มีสัญชาติไทย อายุ 18 - 60 ปี และเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับสัมพันธภาพ 4 มิติ ได้แก่ ความเศร้าโศกจากการสูญเสีย ความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญ

การเปลี่ยนผ่านบทบาททางสังคม และความรู้สึกโดดเดี่ยว โดยผู้ที่มีประสบการณ์ในทั้ง 4 มิติจะได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษา ทั้งนี้ การคัดกรองดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมมีประสบการณ์ที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของการศึกษา และสามารถตอบแบบประเมินปัญหาสัมพันธภาพได้อย่างเหมาะสมเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกจะได้รับการประเมินระดับการปรับตัวและความรุนแรงของปัญหาสัมพันธภาพในแต่ละมิติเพิ่มเติมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

การแบ่งรุ่นอายุ (generation) ใช้เกณฑ์ที่เกิดโดยอ้างอิงจาก Pew Research Center<sup>8</sup> ได้แก่ Generation X (พ.ศ. 2508 - 2523), Generation Y (พ.ศ. 2524 - 2539) และ Generation Z (ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นไป) และกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามโครงสร้างประชากรจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2566<sup>10</sup>

### เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

1. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศกำเนิด เพศวิถี อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และประวัติสุขภาพ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสำหรับอธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบประเมินประสบการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็ก (Adverse Childhood Experiences Questionnaire) พัฒนาโดย Centers for Disease Control and Prevention (CDC) และ Kaiser Permanente ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อใช้ประเมินประสบการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็กก่อนอายุ 18 ปี โดยได้รับการแปลและพัฒนาเป็นฉบับภาษาไทยโดยเลิศศักดิ์ รุ่งเหมือนพร และคณะ<sup>11</sup> ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ครอบคลุม 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการทารุณกรรม (abuse domain) 3 ข้อ ได้แก่ การทารุณกรรมทางจิตใจ การทารุณกรรมทางกาย และการทารุณกรรมทางเพศ ด้านการละเลย/ทอดทิ้ง (neglect domain) 2 ข้อ ได้แก่ การละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจ และการละเลย/ทอดทิ้งทางกาย และด้านปัญหาในครอบครัว (household dysfunction domain) 5 ข้อ ได้แก่ ความรุนแรงในครอบครัว การใช้สารเสพติดในครอบครัว การเจ็บป่วยทางจิตเวชในครอบครัว การแยกทางหรือหย่าร้างของบิดามารดา และการมีสมาชิก

ในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม แต่ละข้อมีคำตอบแบบ 2 ค่า หากผู้ตอบมีประสบการณ์ในข้อนั้นจะให้คะแนน 1 คะแนน และหากไม่มีประสบการณ์จะให้คะแนน 0 คะแนน คะแนนรวมคำนวณจากผลรวมของทุกข้อ มีค่าตั้งแต่ 0 - 10 คะแนน โดยคะแนนที่สูงขึ้นสะท้อนจำนวน ACEs ที่มากขึ้น แบบประเมินฉบับภาษาไทยมีความสอดคล้องภายใน (internal consistency reliability) อยู่ในระดับยอมรับได้ โดยมีค่า Cronbach's alpha ในมิติการทารุณกรรม การละเลย/ทอดทิ้ง และปัญหาในครอบครัว เท่ากับ 0.79, 0.82 และ 0.66 ตามลำดับ ส่วนแบบประเมินต้นฉบับมีความเที่ยงในการทดสอบซ้ำ (test-retest reliability) อยู่ในระดับปานกลางถึงดี โดยมีค่า kappa coefficient อยู่ระหว่าง 0.55 - 0.77<sup>4</sup>

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้วิจัยพิจารณาผลใน 2 ลักษณะ ได้แก่ คะแนนรวม ACEs ซึ่งใช้สะท้อนภาระของประสบการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็ก และการวิเคราะห์รายประสบการณ์ โดยกำหนดให้คะแนน 1 หมายถึง มีประสบการณ์ และ คะแนน 0 หมายถึง ไม่มีประสบการณ์

3. แบบประเมินปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Thai Interpersonal Questionnaire: Thai IPT) พัฒนาโดย Lueboonthavatchai และ Thavichachart<sup>12</sup> โดยอิงคู่มือการบำบัดทางจิตของ Weissman และคณะ<sup>13</sup> เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างที่ใช้ประเมินปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในวัยผู้ใหญ่ ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 16 ข้อ ครอบคลุม 4 มิติ ได้แก่ ความเศร้าโศกจากการสูญเสีย (grief) หมายถึง ความยากลำบากในการปรับตัวต่อการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก มี 4 ข้อ ความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญในชีวิต (interpersonal role disputes) หมายถึง ความขัดแย้งหรือความไม่ลงรอยกับบุคคลใกล้ชิด เช่น คู่รักหรือสมาชิกในครอบครัว มี 5 ข้อ การเปลี่ยนผ่านบทบาททางสังคม (role transitions) หมายถึง ความยากลำบากในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทหรือสถานะในชีวิต มี 3 ข้อ และความบกพร่องทางสัมพันธภาพ (interpersonal deficits) หมายถึง ความรู้สึกโดดเดี่ยว การขาดทักษะในการสร้างหรือรักษาความสัมพันธ์ และข้อจำกัดในการสร้างความใกล้ชิดทางอารมณ์ มี 4 ข้อ คำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แต่ละข้อให้คะแนน 0 - 3 โดยคะแนนที่สูงขึ้นสะท้อนระดับปัญหา

สัมพันธภาพที่มากขึ้น แปลผลคะแนนรวมรายมิติ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ มีการปรับตัวและแก้ไขปัญหได้ดี มีปัญหาการปรับตัวและแก้ไขปัญห และมีปัญหามากในการปรับตัวและแก้ไขปัญห ตามช่วงคะแนนของแต่ละมิติ แบบประเมินมีความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับดี โดยมีค่า Cronbach's alpha รายมิติเท่ากับ 0.79, 0.96, 0.96 และ 0.82 ตามลำดับ

### การวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอข้อมูลทั่วไป ACEs และปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: SD) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ACEs กับปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้วยการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (multiple linear regression) โดยกำหนดให้คะแนนปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลทั้ง 4 มิติเป็นตัวแปรตาม คะแนน ACEs ทั้งโดยรวมและรายด้านเป็นตัวแปรอิสระ รายงานความสัมพันธ์ในรูปแบบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (standardized beta coefficient:  $\beta$ ) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (standard error: SE) และช่วงความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (95% confidence interval: 95% CI) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ก่อนดำเนินการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยพิจารณาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (linearity) ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามจาก scatter plot และตรวจสอบการกระจายตัวของตัวแปรตาม (normality) จาก histogram พบว่าข้อมูลมีแนวโน้มสอดคล้องกับข้อตกลงของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในระดับที่ยอมรับได้ จึงดำเนินการตามแผนการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ไม่ได้กำหนดตัวแปรร่วมอื่นเข้าสู่โมเดลการวิเคราะห์ เนื่องจากมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่าง ACEs กับปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และเพื่อหลีกเลี่ยงความซับซ้อนของโมเดลเมื่อพิจารณาจากขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละรุ่นอายุ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อประเมินความสัมพันธ์และเปรียบเทียบขนาดอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวต่อปัญหาสัมพันธภาพภายในสมการเดียวกัน

## ผล

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 106 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 76.4 มีรสนิยมทางเพศแบบเพศตรงข้าม (heterosexual) ร้อยละ 74.5 อยู่ในช่วง Generation X ร้อยละ 40.6 Generation Y ร้อยละ 38.7 และ Generation Z ร้อยละ 20.8 มีสถานภาพสมรสร้อยละ 34.9 เป็นพนักงานบริษัท เอกชนหรือลูกจ้างร้อยละ 27.4 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 50,000 บาทร้อยละ 34.0 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 57.6 สำหรับสุขภาพจิตในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างรายงานว่ามีความไม่สบายใจเล็กน้อยเป็นบางช่วงตามสถานการณ์ แต่ยังไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันอย่างชัดเจนร้อยละ 35.9 ขณะที่ด้านสุขภาพกาย กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาสุขภาพเล็กน้อยเป็นครั้งคราวแต่ไม่รบกวนการใช้ชีวิตประจำวันร้อยละ 52.8

กลุ่มตัวอย่างมีคะแนน ACEs เฉลี่ยเท่ากับ 4.11 (SD = 2.18) โดยเมื่อพิจารณาแยกตามประเภทของประสบการณ์ พบว่า การละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจมีความชุกสูงสุด (ร้อยละ 70.7) รองลงมา ได้แก่ การละเลย/ทอดทิ้งทางกาย (ร้อยละ 62.3) และการทารุณกรรมทางจิตใจ (ร้อยละ 61.3) ขณะที่ประสบการณ์ที่มีความชุกต่ำที่สุด คือ การมีสมาชิกในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม (ร้อยละ 7.5) ดังแสดงในตารางที่ 1

เมื่อพิจารณาปัญหาสัมพันธภาพในวัยผู้ใหญ่ทั้ง 4 มิติ โดยพิจารณาจากสัดส่วนของผู้ที่มีปัญหาการปรับตัวระดับมาก พบว่า มิติที่มีสัดส่วนสูงที่สุด คือ อารมณ์เศร้าโศกจากการ

สูญเสีย (ร้อยละ 47.2) รองลงมา ได้แก่ ความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญในชีวิต (ร้อยละ 36.0) ความบกพร่องทางสัมพันธภาพ (ร้อยละ 15.1) และการเปลี่ยนผ่านบทบาททางสังคม (ร้อยละ 9.4) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ACEs กับปัญหาสัมพันธภาพในวัยผู้ใหญ่ในภาพรวม พบว่า การละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจมีความสัมพันธ์กับความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญในชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $\beta = 0.31, p = .004$ ) และการทารุณกรรมทางจิตใจมีความสัมพันธ์กับความบกพร่องทางสัมพันธภาพ ( $\beta = 0.26, p = .018$ ) ขณะที่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่าง ACEs กับมิติความเศร้าโศกจากการสูญเสียและการเปลี่ยนผ่านบทบาททางสังคม

เมื่อจำแนกตามรุ่นอายุ พบว่ารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่าง ACEs และปัญหาสัมพันธภาพมีความแตกต่างกันในแต่ละ Generation โดยในกลุ่ม Generation X พบความสัมพันธ์ระหว่างการละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจกับความเศร้าโศกจากการสูญเสีย ระหว่างความรุนแรงในครอบครัวกับความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญในชีวิต และระหว่างการทารุณกรรมทางจิตใจกับความบกพร่องทางสัมพันธภาพ ในกลุ่ม Generation Y พบความสัมพันธ์ระหว่างการละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจกับความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญในชีวิต ส่วนในกลุ่ม Generation Z พบความสัมพันธ์ระหว่างการละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจและการมีสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมกับความบกพร่องทางสัมพันธภาพ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 1 ประสบการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็ก (ACEs) ของกลุ่มตัวอย่าง (n = 106)

| ACEs                            | จำนวน (ร้อยละ)     |
|---------------------------------|--------------------|
| mean (SD); min - max            | 4.11 (2.18); 0 - 9 |
| การทารุณกรรมทางจิตใจ            | 65 (61.3)          |
| การทารุณกรรมทางกาย              | 51 (48.1)          |
| การทารุณกรรมทางเพศ              | 40 (37.7)          |
| การละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจ        | 75 (70.7)          |
| การละเลย/ทอดทิ้งทางกาย          | 66 (62.3)          |
| ความรุนแรงในครอบครัว            | 31 (29.2)          |
| การใช้สารเสพติดในครอบครัว       | 26 (24.5)          |
| การเจ็บป่วยทางจิตเวชในครอบครัว  | 39 (36.8)          |
| การแยกทางหรือหย่าร้างในครอบครัว | 35 (33.0)          |
| สมาชิกในครอบครัวเป็นอาชญากร     | 8 (7.5)            |

ตารางที่ 2 ปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายด้าน (n = 106)

|                                                      | จำนวน (ร้อยละ) | Mean $\pm$ SD                     |
|------------------------------------------------------|----------------|-----------------------------------|
| <b>อารมณ์เศร้าโศกจากการสูญเสีย (0 - 12 คะแนน)</b>    |                | <b>6.74 <math>\pm</math> 2.76</b> |
| ไม่มีปัญหาในการปรับตัวและการแก้ไขปัญหา (0 - 3 คะแนน) | 11 (10.3)      | 2.00 $\pm$ 1.10                   |
| มีปัญหา (4 - 6 คะแนน)                                | 45 (42.5)      | 5.31 $\pm$ 0.76                   |
| มีปัญหาหนัก (7 - 12 คะแนน)                           | 50 (47.2)      | 9.06 $\pm$ 1.79                   |
| <b>ความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญ (0 - 15 คะแนน)</b>       |                | <b>9.27 <math>\pm</math> 3.18</b> |
| ไม่มีปัญหาในการปรับตัวและการแก้ไขปัญหา (0 - 5 คะแนน) | 11 (10.2)      | 2.73 $\pm$ 1.9                    |
| มีปัญหา (6 - 10 คะแนน)                               | 57 (53.8)      | 8.49 $\pm$ 1.26                   |
| มีปัญหาหนัก (11 - 15 คะแนน)                          | 38 (36.0)      | 12.34 $\pm$ 1.38                  |
| <b>การเปลี่ยนผ่านบทบาททางสังคม (0 - 9 คะแนน)</b>     |                | <b>3.33 <math>\pm</math> 2.16</b> |
| ไม่มีปัญหาในการปรับตัวและการแก้ไขปัญหา (0 - 3 คะแนน) | 62 (58.5)      | 1.85 $\pm$ 1.24                   |
| มีปัญหา (4 - 6 คะแนน)                                | 34 (32.1)      | 4.88 $\pm$ 0.91                   |
| มีปัญหาหนัก (7 - 9 คะแนน)                            | 10 (9.4)       | 7.20 $\pm$ 0.63                   |
| <b>ความบกพร่องทางสัมพันธภาพ (0 - 12 คะแนน)</b>       |                | <b>5.26 <math>\pm</math> 2.27</b> |
| ไม่มีปัญหาในการปรับตัวและการแก้ไขปัญหา (0 - 3 คะแนน) | 24 (22.6)      | 2.46 $\pm$ 0.98                   |
| มีปัญหา (4 - 7 คะแนน)                                | 66 (62.3)      | 5.35 $\pm$ 1.09                   |
| มีปัญหาหนัก (8 - 12 คะแนน)                           | 16 (15.1)      | 9.13 $\pm$ 1.02                   |

ACEs = adverse childhood experiences; SD = standard deviation

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ multiple linear regression ระหว่างประสบการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็ก (ACEs) กับปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (n = 106)

| ACEs                                  | ความเศร้าโศก<br>จากการสูญเสีย |         | ความขัดแย้ง<br>กับบุคคลสำคัญ |         | การเปลี่ยนผ่าน<br>บทบาททางสังคม |         | ความบกพร่อง<br>ทางสัมพันธภาพ |         |
|---------------------------------------|-------------------------------|---------|------------------------------|---------|---------------------------------|---------|------------------------------|---------|
|                                       | $\beta$                       | p-value | $\beta$                      | p-value | $\beta$                         | p-value | $\beta$                      | p-value |
| <b>กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (n = 106)</b> |                               |         |                              |         |                                 |         |                              |         |
| การทารุณกรรมทางจิตใจ                  | 0.18                          | .084    | 0.21                         | .051    | 0.09                            | .374    | 0.26                         | .018    |
| การทารุณกรรมทางกาย                    | 0.11                          | .302    | 0.15                         | .168    | 0.07                            | .498    | 0.10                         | .331    |
| การทารุณกรรมทางเพศ                    | 0.09                          | .391    | 0.13                         | .214    | 0.04                            | .702    | 0.16                         | .127    |
| การละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจ              | 0.19                          | .071    | 0.31                         | .004    | 0.08                            | .431    | 0.17                         | .098    |
| การละเลย/ทอดทิ้งทางกาย                | 0.12                          | .261    | 0.14                         | .187    | 0.11                            | .294    | 0.15                         | .156    |
| ความรุนแรงในครอบครัว                  | 0.10                          | .348    | 0.12                         | .249    | 0.06                            | .553    | 0.13                         | .219    |
| การใช้สารเสพติดในครอบครัว             | 0.07                          | .491    | 0.09                         | .381    | 0.05                            | .617    | 0.08                         | .446    |
| การเจ็บป่วยทางจิตเวชในครอบครัว        | 0.14                          | .183    | 0.17                         | .102    | 0.10                            | .337    | 0.18                         | .087    |
| การแยกทางหรือหย่าร้างในครอบครัว       | 0.13                          | .226    | 0.16                         | .118    | 0.07                            | .501    | 0.14                         | .173    |
| สมาชิกในครอบครัวเป็นอาชญากร           | 0.05                          | .644    | 0.06                         | .591    | 0.03                            | .781    | 0.04                         | .709    |
| <b>Generation X (n = 43)</b>          |                               |         |                              |         |                                 |         |                              |         |
| การทารุณกรรมทางจิตใจ                  | -0.17                         | .436    | -0.06                        | .784    | -0.11                           | .646    | 0.47                         | .019    |
| การทารุณกรรมทางกาย                    | -0.16                         | .448    | -0.11                        | .599    | -0.07                           | .743    | -0.15                        | .420    |
| การทารุณกรรมทางเพศ                    | 0.08                          | .636    | -0.02                        | .888    | -0.20                           | .278    | -0.17                        | .267    |
| การละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจ              | 0.43                          | .050    | 0.01                         | .969    | 0.03                            | .881    | -0.02                        | .927    |
| การละเลย/ทอดทิ้งทางกาย                | -0.07                         | .727    | -0.10                        | .616    | -0.03                           | .880    | -0.16                        | .367    |
| ความรุนแรงในครอบครัว                  | 0.12                          | .570    | 0.46                         | .030    | 0.04                            | .813    | 0.35                         | .062    |
| การใช้สารเสพติดในครอบครัว             | 0.17                          | .347    | -0.16                        | .366    | 0.04                            | .830    | 0.04                         | .782    |
| การเจ็บป่วยทางจิตเวชในครอบครัว        | -0.02                         | .925    | -0.14                        | .426    | 0.20                            | .311    | 0.11                         | .481    |
| การแยกทางหรือหย่าร้างในครอบครัว       | -0.17                         | .345    | -0.07                        | .708    | -0.13                           | .499    | -0.28                        | .082    |
| สมาชิกในครอบครัวเป็นอาชญากร           | 0.10                          | .582    | 0.21                         | .227    | 0.01                            | .972    | 0.10                         | .543    |

**ตารางที่ 3** ผลการวิเคราะห์ multiple linear regression ระหว่างประสบการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็ก (ACEs) กับปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (n = 106) (ต่อ)

| ACEs                            | ความเศร้าโศก<br>จากการสูญเสีย |         | ความขัดแย้ง<br>กับบุคคลสำคัญ |         | การเปลี่ยนผ่าน<br>บทบาททางสังคม |         | ความบกพร่อง<br>ทางสัมพันธภาพ |         |
|---------------------------------|-------------------------------|---------|------------------------------|---------|---------------------------------|---------|------------------------------|---------|
|                                 | $\beta$                       | p-value | $\beta$                      | p-value | $\beta$                         | p-value | $\beta$                      | p-value |
| <b>Generation Y (n = 41)</b>    |                               |         |                              |         |                                 |         |                              |         |
| การทารุณกรรมทางจิตใจ            | -0.32                         | .172    | -0.23                        | .285    | -0.21                           | .359    | -0.13                        | .619    |
| การทารุณกรรมทางกาย              | 0.39                          | .131    | 0.05                         | .833    | 0.13                            | .602    | 0.05                         | .867    |
| การทารุณกรรมทางเพศ              | 0.22                          | .206    | -0.11                        | .505    | -0.19                           | .263    | 0.03                         | .878    |
| การละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจ        | 0.21                          | .263    | 0.65                         | .001    | -0.04                           | .843    | 0.22                         | .288    |
| การละเลย/ทอดทิ้งทางกาย          | 0.02                          | .920    | -0.03                        | .869    | 0.19                            | .386    | -0.02                        | .944    |
| ความรุนแรงในครอบครัว            | -0.15                         | .478    | -0.15                        | .796    | -0.26                           | .234    | -0.21                        | .372    |
| การใช้สารเสพติดในครอบครัว       | -0.39                         | .059    | -0.09                        | .628    | -0.03                           | .876    | -0.11                        | .631    |
| การเจ็บป่วยทางจิตเวชในครอบครัว  | -0.04                         | .829    | -0.04                        | .788    | 0.05                            | .755    | 0.06                         | .763    |
| การแยกทางหรือหย่าร้างในครอบครัว | 0.17                          | .364    | -0.05                        | .766    | 0.33                            | .086    | -0.01                        | .974    |
| สมาชิกในครอบครัวเป็นอาชญากร     | NA                            | NA      | NA                           | NA      | NA                              | NA      | NA                           | NA      |
| <b>Generation Z (n = 22)</b>    |                               |         |                              |         |                                 |         |                              |         |
| การทารุณกรรมทางจิตใจ            | 0.35                          | .317    | 0.21                         | .347    | -0.13                           | .65     | 0.27                         | .219    |
| การทารุณกรรมทางกาย              | -0.36                         | .339    | -0.16                        | .497    | -0.56                           | .107    | -0.20                        | .399    |
| การทารุณกรรมทางเพศ              | 0.11                          | .688    | -0.25                        | .184    | -0.23                           | .356    | -0.24                        | .192    |
| การละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจ        | -0.05                         | .899    | 0.43                         | .119    | 0.30                            | .412    | 0.62                         | .033    |
| การละเลย/ทอดทิ้งทางกาย          | 0.38                          | .369    | 0.33                         | .231    | 0.15                            | .695    | 0.10                         | .704    |
| ความรุนแรงในครอบครัว            | 0.49                          | .245    | 0.20                         | .454    | 0.71                            | .067    | -0.25                        | .345    |
| การใช้สารเสพติดในครอบครัว       | 0.05                          | .895    | -0.33                        | .212    | -0.42                           | .240    | -0.20                        | .437    |
| การเจ็บป่วยทางจิตเวชในครอบครัว  | -0.21                         | .583    | -0.17                        | .476    | 0.14                            | .670    | 0.26                         | .282    |
| การแยกทางหรือหย่าร้างในครอบครัว | -0.30                         | .405    | 0.00                         | .994    | -0.47                           | .145    | -0.26                        | .254    |
| สมาชิกในครอบครัวเป็นอาชญากร     | 0.13                          | .744    | 0.22                         | .378    | 0.25                            | .476    | 0.54                         | .049    |

$\beta$  = standardized regression coefficient จาก multiple linear regression; ACEs = adverse childhood experiences

## วิจารณ์

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความชุกของ ACEs ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะด้านการละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจ (ร้อยละ 70.7) การละเลย/ทอดทิ้งทางกาย (ร้อยละ 62.3) และการทารุณกรรมทางจิตใจ (ร้อยละ 61.3) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในบริบทประเทศไทยที่รายงานไว้ ร้อยละ 85.1 ของนิสิตระดับอุดมศึกษาเคยมี ACEs อย่างน้อย 1 ประเภท<sup>14</sup> แม้ว่าการศึกษาดังกล่าวจะไม่ได้รายงานคะแนน ACEs เฉลี่ย แต่สัดส่วนที่สูงสะท้อนว่า ACEs เป็นสิ่งที่พบได้อย่างแพร่หลายในประชากรไทย และมีแนวโน้มเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมาก ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มีคะแนน ACEs เฉลี่ย 4.11 คะแนน ซึ่งสะท้อนว่าผู้เข้าร่วมส่วนหนึ่งเคยเผชิญประสบการณ์ไม่พึงประสงค์หลายรูปแบบในวัยเด็ก

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ACEs กับปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลพบว่า การละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจมีความสัมพันธ์กับความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญในชีวิต และการทารุณกรรมทางจิตใจมีความสัมพันธ์กับความบกพร่องทางสัมพันธภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Paradis และ Boucher<sup>7</sup> ที่พบว่าประวัติการถูกทารุณกรรมในวัยเด็กสัมพันธ์กับปัญหาความสัมพันธ์ในคู่รักวัยผู้ใหญ่ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Colman และ Widom<sup>6</sup> ที่พบว่าผู้ที่มิประวัติถูกทารุณกรรมหรือถูกละเลยในวัยเด็กมีความเสี่ยงต่อปัญหาความสัมพันธ์ใกล้ชิดในวัยผู้ใหญ่ ทั้งนี้ การศึกษาของ Berzenski<sup>15</sup> อธิบายว่าการละเลยทอดทิ้งทางจิตใจและความรุนแรงทางอารมณ์มีผลต่อปัญหาความสัมพันธ์ทางสังคมผ่านกลไกการควบคุมอารมณ์ที่แตกต่างกัน โดยการละเลยทอดทิ้งทางจิตใจเกี่ยวข้องกับความยากลำบากในการตระหนักรู้

และทำความเข้าใจอารมณ์ของตนเอง กล่าวคือ เด็กที่ขาดการตอบสนองทางอารมณ์จากผู้เลี้ยงดูอาจไม่ได้เรียนรู้การรับรู้ แปลความ และสื่อสารความต้องการทางอารมณ์ของตนเองอย่างเหมาะสม เมื่อเข้าสู่ผู้ใหญ่ ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองดังกล่าวอาจแสดงออกเป็นความไวต่อการถูกละเลย ความคาดหวังสูงต่อบุคคลใกล้ชิด หรือการสื่อสารความต้องการในรูปแบบอ้อมหรือรุนแรง จึงเพิ่มโอกาสเกิดความขัดแย้งกับคู่รัก สมาชิกครอบครัว หรือบุคคลสำคัญในชีวิตได้ โดยเฉพาะในบริบทสังคมไทย ที่มีค่านิยมเรื่องการเชื่อฟังผู้ใหญ่ การรักษาความกลมเกลียว และการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งในครอบครัว อาจทำให้การละเลยทางอารมณ์ไม่ได้ถูกรับรู้หรือสื่อสารออกมาตั้งแต่วัยเด็ก แต่สะสมเป็นแบบแผนความสัมพันธ์ที่ยากต่อการแสดงความต้องการและการจัดการความขัดแย้งในวัยผู้ใหญ่<sup>16</sup> ขณะที่ความรุนแรงทางอารมณ์เกี่ยวข้องกับปัญหาการตอบสนองทางอารมณ์และการแสดงออกทางอารมณ์ในความสัมพันธ์ กล่าวคือ การถูกตำหนิ ถูกดูถูก ข่มขู่ หรือทำให้หวาดกลัวซ้ำ ๆ ในวัยเด็ก อาจหล่อหลอมให้บุคคลมีมุมมองต่อตนเองในเชิงลบ รู้สึกไม่ปลอดภัยในความใกล้ชิด และคาดการณ์ว่าความสัมพันธ์จะนำไปสู่การถูกทำร้าย หรือถูกปฏิเสธ ส่งผลให้หลีกเลี่ยงความใกล้ชิดทางอารมณ์ ไม่ไว้วางใจผู้อื่น หรือขาดทักษะในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระยะยาว และแสดงออกในรูปแบบความสัมพันธ์ที่ห่างเหิน เย็นชา หรือมีการควบคุมผู้อื่น<sup>17</sup>

อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่าง ACEs กับมิติความเศร้าโศกจากการสูญเสียและการเปลี่ยนผ่านบทบาททางสังคม อาจสะท้อนว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากปัจจัยในปัจจุบันมากกว่าประสบการณ์วัยเด็กโดยตรง โดยการเผชิญความสูญเสียสัมพันธ์กับลักษณะของเหตุการณ์ การสนับสนุนทางสังคม ทักษะการเผชิญปัญหา และความยืดหยุ่นทางใจ<sup>18</sup> ขณะที่การเปลี่ยนผ่านบทบาททางสังคมเกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวต่อบริบทชีวิตและทรัพยากรส่วนบุคคล ตามแนวคิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งมองว่าการเศร้าโศกจากการสูญเสียและการเปลี่ยนบทบาททางสังคม เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และความสัมพันธ์ในปัจจุบันเป็นสำคัญ<sup>13</sup> อีกทั้งยังอาจเกี่ยวข้องกับข้อจำกัดด้านเครื่องมือวัดความเศร้าโศกจากความสูญเสียและการเปลี่ยนบทบาททางสังคมที่เน้น

เหตุการณ์ชีวิตและการปรับตัวในปัจจุบัน ส่งผลให้ไม่สามารถสะท้อนอิทธิพลเชิงระยะยาวจากประสบการณ์ในวัยเด็กได้อย่างครบถ้วน ทำให้ความสัมพันธ์ดังกล่าวถูกลดทอนลง

นอกจากนี้ การศึกษาครั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างการทำธุรกรรมทางกายกับปัญหาสัมพันธภาพในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยในต่างประเทศที่รายงานความสัมพันธ์ระหว่างการทำร้ายร่างกายในวัยเด็กกับปัญหาสุขภาพจิตและความยากลำบากด้านความสัมพันธ์ในวัยผู้ใหญ่<sup>2,19,20</sup> ความแตกต่างดังกล่าวอาจเกิดจากลักษณะของแบบประเมิน ACEs ฉบับภาษาไทย ซึ่งเป็นการประเมินย้อนหลังและวัดเพียงการมีหรือไม่มีประสบการณ์ โดยไม่ได้ประเมินความรุนแรง ความถี่หรือบริบทของเหตุการณ์ ทำให้ผลกระทบระยะยาวของการทำธุรกรรมทางกายอาจไม่ถูกจำแนกได้ชัดเจน<sup>11</sup> นอกจากนี้ อาจเกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย เนื่องจากการลงโทษทางกายเคยถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูมากกว่าการทำธุรกรรมเด็ก กลุ่มตัวอย่างบางส่วนจึงอาจตีความประสบการณ์ดังกล่าวว่าเป็นการสั่งสอน และไม่เชื่อมโยงกับปัญหาสัมพันธภาพในภายหลัง อีกทั้งค่านิยมเรื่องความกตัญญูและความเคารพผู้ใหญ่อาจมีผลต่อการรับรู้ผลกระทบของเหตุการณ์ดังกล่าว<sup>16,21</sup> อย่างไรก็ตาม ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้เครื่องมือที่สามารถประเมินความรุนแรงและบริบทของการทำธุรกรรมทางกายที่ละเอียดมากขึ้นเพื่อยืนยันความสัมพันธ์ดังกล่าว

เมื่อจำแนกตามรุ่นอายุ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง ACEs กับปัญหาสัมพันธภาพมีรูปแบบที่แตกต่างกันในแต่ละ Generation ซึ่งอาจสะท้อนว่า ACEs ไม่ได้ส่งผลต่อสัมพันธภาพในวัยผู้ใหญ่ในลักษณะเดียวกันทุกรุ่นอายุแต่ได้รับอิทธิพลจากภารกิจพัฒนาการและบริบททางสังคมที่แตกต่างกันตามทฤษฎีช่วงชีวิต (life course theory) ซึ่งเสนอว่าผลกระทบของประสบการณ์ในวัยเด็กอาจแสดงออกแตกต่างกันตามช่วงชีวิตและบริบททางสังคม<sup>1</sup> กลุ่ม Generation X พบผลกระทบต่อความสัมพันธ์หลายมิติมากที่สุด ทั้งความเศร้าโศกจากการสูญเสีย ความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญในชีวิต และความบกพร่องทางสัมพันธภาพ อาจเนื่องจากวัยผู้ใหญ่ตอนกลางถึงตอนปลายมักกำลังเผชิญภาระครอบครัว ความรับผิดชอบทางเศรษฐกิจ และ

การสูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีมากกว่ากลุ่มอายุน้อย ขณะที่ Generation Y พบผลกระทบต่อความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญในชีวิต อาจเนื่องจากเป็นช่วงวัยที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดและครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Erikson ที่มองว่าการกิจสำคัญของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นคือการสร้างความผูกพันที่มั่นคง<sup>22</sup> ส่วน Generation Z พบผลกระทบในมิติความบกพร่องทางสัมพันธภาพ ซึ่งอาจสะท้อนความยากลำบากในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ในช่วงวัยที่กำลังพัฒนาตัวตนและเครือข่ายทางสังคม<sup>18</sup>

ผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นความสำคัญของ ACEs โดยเฉพาะการละเลย/ทอดทิ้งและการทารุณกรรมทางจิตใจที่มีผลต่อปัญหาสัมพันธภาพในวัยผู้ใหญ่ในหลากหลายมิติ การวิเคราะห์ข้อมูลแยกตามรุ่นอายุยังชี้ให้เห็นว่าผลดังกล่าวอาจขึ้นอยู่กับช่วงวัยและบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละช่วงสมัย ดังนั้น บุคลากรด้านสุขภาพจิตควรพิจารณาประเมินประวัติ ACEs โดยเฉพาะประสบการณ์ด้านอารมณ์ในผู้ที่มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตลอดจนมีการวางแผนการดูแลโดยคำนึงถึงความแตกต่างในช่วงวัยหรือรุ่นอายุ

อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้มีข้อจำกัดบางประการ ได้แก่ การศึกษาแบบตัดขวางซึ่งไม่สามารถสรุปความเป็นเหตุและผลระหว่างตัวแปรได้ นอกจากนี้ การใช้ข้อมูลจากการรายงานตนเอง (self-report) อาจเกิดอคติจากการระลึกย้อนหลัง (recall bias) เนื่องจากผู้เข้าร่วมต้องย้อนนึกถึงเหตุการณ์ในวัยเด็กที่อาจถูกลืมหรือได้รับอิทธิพลจากสภาวะทางอารมณ์ในปัจจุบัน ส่งผลให้มีการรายงานต่ำหรือสูงกว่าความเป็นจริงได้ การเก็บข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์อาจทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นตัวแทนของประชากรไทยทั้งหมด โดยเฉพาะผู้ที่เข้าถึงเทคโนโลยีได้จำกัด อีกทั้งการวิเคราะห์แยกตามรุ่นอายุทำให้จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มลดลง โดยเฉพาะในกลุ่ม Generation Z ซึ่งอาจส่งผลต่ออำนาจการทดสอบทางสถิติ และทำให้ไม่สามารถตรวจพบความสัมพันธ์บางประการได้ การศึกษาในอนาคตควรใช้การติดตามระยะยาว (longitudinal study) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่าง ACEs กับปัญหาสัมพันธภาพ รวมทั้งศึกษาบทบาทของปัจจัยครอบครัวและสังคมในฐานะปัจจัยปกป้องหรือปัจจัยส่งเสริม เพื่อสนับสนุนการพัฒนาแนวทางป้องกันและส่งเสริมสุขภาพจิตที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยต่อไป

## สรุป

ผลการศึกษาพบว่า ประสบการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็ก โดยเฉพาะด้านการละเลย/ทอดทิ้งทางจิตใจและการทารุณกรรมทางจิตใจ มีความสัมพันธ์กับปัญหาสัมพันธภาพในวัยผู้ใหญ่ในหลากหลายมิติ โดยรูปแบบความสัมพันธ์มีความแตกต่างกันในแต่ละรุ่นอายุ ผลการศึกษานี้ช่วยสนับสนุนความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของประสบการณ์ทางอารมณ์ในวัยเด็กต่อสัมพันธภาพในวัยผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตาม ควรตีความผลลัพธ์ภายใต้ข้อจำกัดของการศึกษาแบบภาคตัดขวางและลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่อาจไม่เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด

## กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณาจารย์และบุคลากรภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกตลอดการดำเนินการวิจัย

## การมีส่วนร่วมของผู้นิพนธ์

โรส สิริพิพัฒน์ขจร : ทบทวนวรรณกรรม ออกแบบการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เขียนนิพนธ์ต้นฉบับ ตรวจสอบนิพนธ์ต้นฉบับ ; บุณิ กาญจนถวัลย์ : กำกับดูแลการวิจัย ออกแบบการวิจัย ตรวจสอบนิพนธ์ต้นฉบับ

## เอกสารอ้างอิง

1. Elder GH, Johnson MK, Crosnoe R. The emergence and development of life course theory. In: Mortimer JT, Shanahan MJ, editors. Handbook of the life course. New York: Springer; 2003. p. 3-19.
2. Anda RF, Felitti VJ, Bremner JD, Walker JD, Whitfield C, Perry BD, et al. The enduring effects of abuse and related adverse experiences in childhood: a convergence of evidence from neurobiology and epidemiology. Eur Arch Psychiatry Clin Neurosci. 2006;256(3):174-86. doi:10.1007/s00406-005-0624-4.
3. Bowlby J. A secure base: Parent-child attachment and healthy human development. New York: Basic Books; 1988.
4. Felitti VJ, Anda RF, Nordenberg D, Williamson DF, Spitz AM, Edwards V, et al. Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults: the adverse

- childhood experiences (ACE) study. *Am J Prev Med.* 1998;14(4):245-58. doi:10.1016/S0749-3797(98)00017-8.
5. Mikulincer M, Shaver PR. Attachment in adulthood: structure, dynamics, and change. New York: Guilford Press; 2007.
6. Colman RA, Widom CS. Childhood abuse and neglect and adult intimate relationships: A prospective study. *Child Abuse Negl.* 2004;28(11):1133-51.
7. Paradis A, Boucher S. Child maltreatment history and interpersonal problems in adult couple relationships. *J Aggress Maltreat Trauma.* 2010;19(2):138-58. doi:10.1080/10926770903539433.
8. Dimock M. Defining generations: where millennials end and generation Z begins [Internet]. Washington DC: Pew Research Center; 2019 [cited 2026 May 14]. Available from: <https://www.pewresearch.org/short-reads/2019/01/17/where-millennials-end-and-generation-z-begins/>.
9. Cochran WG. Sampling techniques. 3<sup>rd</sup> ed. New York: John Wiley & Sons; 1977.
10. National Statistical Office. Population and housing statistics 2023. Bangkok: Ministry of Digital Economy and Society; 2023. (in Thai).
11. Rungmueanporn L, Buathong N, Chandarasiri P, Wittayasai W. Development of the Adverse Childhood Experiences (ACE) Questionnaire Thai version. *Chulalongkorn Medical Bulletin.* 2019;1(3):251-60. (in Thai).
12. Lueboonthavatchai P, Thavichachart N. Universality of interpersonal psychotherapy (IPT) problem areas in Thai depressed patients. *BMC Psychiatry.* 2010;10:87. doi:10.1186/1471-244X-10-87.
13. Weissman MM, Markowitz JC, Klerman GL. Comprehensive guide to interpersonal psychotherapy. New York: Basic Books; 2000.
14. Jiamwijitkul P. Romantic relationship quality, adverse childhood experiences, and the association between romantic relationship quality and mental health of undergraduate students at Chulalongkorn University [Master's thesis]. Bangkok: Chulalongkorn University; 2023. (in Thai)
15. Berzenski SR. Distinct emotion regulation skills explain psychopathology and problems in social relationships following childhood emotional abuse and neglect. *Dev Psychopathol.* 2019;31(2):483-96. doi:10.1017/S0954579418000020.
16. Junla D, Yotanyamaneewong S. Cultural values, parenting and child adjustment in Thailand. *Int J Psychol.* 2024;59(4):559-67. doi:10.1002/ijop.13111.
17. Christ C, de Waal MM, Dekker JJM, van Kuijk I, van Schaik DJF, Kikkert MJ, et al. Linking childhood emotional abuse and depressive symptoms: The role of emotion dysregulation and interpersonal problems. *PLoS One.* 2019;14(2):e0211882. doi:10.1371/journal.pone.0211882.
18. Arnett JJ. Emerging adulthood: a theory of development from the late teens through the twenties. *Am Psychol.* 2000;55(5):469-80.
19. Palmier-Claus J, Golby R, Stokes LJ, Saville CWN, Velemis K, Varese F, et al. The relationship between childhood adversity and affective instability across psychiatric disorders: A meta-analysis. *Acta Psychiatr Scand.* 2025;151(1):33-45. doi:10.1111/acps.13745.
20. Dube SR, Felitti VJ, Dong M, Chapman DP, Giles WH, Anda RF. Childhood abuse, neglect, and household dysfunction and the risk of illicit drug use. *Pediatrics.* 2003;111(3):564-72. doi:10.1542/peds.111.3.564.
21. Cohen S, Wills TA. Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychol Bull.* 1985;98(2):310-57.
22. Erikson EH. Identity: youth and crisis. New York: W.W. Norton; 1968.